

Butlletí de SANITAT VEGETAL

núm. 4

Juny 2001

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

C/. Foners, núm. 10 - 07006 Palma de Mallorca
Tels. 971 17 61 00 (Palma) - 971 19 59 05 (Eivissa) - 971 35 63 17 (Menorca)

OLIVERA

BROM (*Phloeotribus scarabeoides*)

A partir de la segona quinzena de maig es cremaran les branques que s'hagin deixat com a **punts esquers** durant l'hivern o es tractaran amb insecticides.

quest tipus de caparreta es realitzà l'any 97 a un olivar de Biniaraix. Els brancons afectats presenten unes protuberàncies producte de la colonització de les femelles. Aquestes, degut a la succió de la saba i a la pròpia toxicitat del fluix del paràsit, provoquen unes cavitats característiques a la pell del branconatge que poden arribar a fer-li caure les fulles.

Els estudis sobre aquesta caparreta observen els seus atacs després de l'ocurrència de factors abiòtics tal com: olivars ombrívols, dèbils, amb un

S'han de vigilar les plantacions joves i, en cas de detectar penetracions, es tractaran amb un insecticida tal com **dimetoat**, **formotion** o **metidation** (diversos noms comercials).

CAPARRETA GLOBULOSA (*Pollinia pollina*, Costa)

Aquesta caparreta té dues generacions anuals, una a cada primavera. Enguany, s'ha avançant la sortida de larves a causa de les altes temperatures primaverals. A les Illes, el primer diagnòstic d'a-

cert abandonament i, quasi sempre amb atacs sobrevinguts de brom i ull de perdiu.

PRAYS/Erugueta (*Prays oleae*)

Convé mantenir les plantacions protegides amb els següents productes: **Bacillus thuringiensis var. Kurstaki** a la generació de flor, **dimetoat**, **deltametrín**, **cipermetrín**, **triclorfon**, **fenitroton**. Tractau sols quan l'índex d'atac a fruits sigui superior al 40%.

FRUITERS

MOSCA DE LA FRUITA (*Ceratitis capitata*):

S'han de vigilar les plantacions de cítrics amb collita pendent, albercoquers, figafors, melicotons primerencs, etc.

El tractament pot ser:

Tractament esquer: cada 20 dies es tracta una banda a la cara assolellada de l'arbre, amb una mescla del insecticida amb proteïna hidrolitzada, amb uns 250 cc de brou per arbre;

Matèria activa	NOM - casa comercial	Dosi	T S (dies)
TRACTAMENT ESQUER			
Fention	LEBAYCID 50 LE-Bayer	0,50 %	3
Malation	DIVERSOS – diverses	0,50 %	7
Triclorfon	DIVERSOS – diverses	0,50 %	10
Proteïna hidrolitzada	DIVERSOS – diverses	0,50-0,80 %	--
TRACTAMENT TOTAL			
Fention	LEBAYCID 50 LE-Bayer	0,1 %	30
Malation	DIVERSOS – diverses	0,2 %	7
Triclorfon	DIVERSOS – diverses	0,3 %	10

Podeu minimitzar els tractaments químics a les plantacions, si col·locau trampes biològiques per a la captura en massiva de femelles de mosca de la fruita; atraients **Tri-Pack** amb mosquers del tipus **Tephri-Trap**. Aquests tallen ferm les generacions que esdevindran, degut a la minva en el nombre de progenitors.

L'ocurrència dels tractaments la donaran en tots els casos, el nombre de captures/mosquer/dia, —el llindar per a fruita dolça es zero, ja que una posta destrueix la fruita afectada i no és vendible—, mitjançant la col·locació de mosquers **Nadel** amb el atraient per a mascles de la mosca **TML** o els apuntats anteriorment per a femelles.

ÀCARS, ARANYA ROJA (*Panonychus ulmi*)

Tractar en aquests moments amb un acaricida si hi ha més del 70% de fulles amb aranya a la base dels brots d'aquest any.

Per a l'elecció de l'acaricida s'ha de tenir en compte que repetir l'ús de la mateixa matèria activa o grup pot originar l'aparició de resistències. Al quadre següent s'han agrupat les diferents matèries actives per famílies, de forma que cada quadre està format per matèries d'una mateixa família.

Matèria activa	NOM - Casa comercial	Toxicitat	TS (dies)
Cihexaestan	DIVERSOS - diverses	Xn-B-C-A	30
Flufenoxuron	CASCADE-Cyanamid	Xi-A-B-B	28
Hexitiazox	CÉSAR-Aventis Terra	Xn-A-B-B	14
	ZELDOX-Syngenta	Xn-A-A-A	14
Bromopropilato	NEORON-Novartis	Xn-A-B-A	21
Bifentrin	TALSTAR-Etisa	Xn-A-C-C	21
Tetradifon	DIVERSOS - diverses	Xn-A-A-A	15
Amitraz	DIVERSOS - diverses	Xn-A/B-B/C-B/C	14
Propargita	DIVERSOS - diverses	Xn-A-C-A	14/21
Dinobuton	DIVERSOS - diverses	Xn-B-C-B	28
Fenazaquin	MAGISTER-DowAgros	Xn-B-C-A	14/28
Fenpiroximato	ASALTO-Zeneca	Xn-A-C-B	7/14
	KENDO-AgrEvo	Xn-A-C-B	7/14
Abamectina	VERTIMEC-Novartis	Xn-B-C-C	10

CÍTRICS

MINADOR DE LES FULLES (*Phyllocnistis citrella*)

Amb l'augment de les temperatures començarà a haver-hi més focus d'atacs d'aquesta plaga. Només tractau els plantons i els empelts que hagin brotat.

Els productes recomanats són: **abamectina**, **azadiractina** (aplicat al tronc), **benfuracarb**, **carbosulfan**, **diflubenzuron**, **flufenoxuron**, **hexaflumuron**, **imidacloprid** (aplicat al tronc o per reg per degoteig).

ARANYA ROJA (*Tetranychus urticae*).

S'ha de vigilar la presència d'aquests àcars. Es recomana realitzar el tractament quan s'observin un 10 % de les fulles amb formes mòbils d'aquest insecte. Si el nivell de plaga és greu, es pot fer un tractament als focus amb **oli mineral d'estiu**, reforçant-ho si fos necessari amb alguna de les matèries actives següents:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Termini de	Toxicitat
Abamectina	EPIMEK-MSD Agvet	10	Xn-B-C-C
Amitraz	DIVERSOS – diverses	14	Xn-A/B-C-B/C
Dicofol	DIVERSOS - diverses	15	Xn-A-C-A
Fenbutestan	DIVERSOS - diverses	21	Xn-A-C-A
Hexitiazox	CESAR-AgrEvo	21	Xn-A-A-A
	ZELDOX-Zeneca	21	Xn-A-A-A
Tebufenpirad	COMANCHE-Cyanamid	7	Xn-B-C-B

PATATERA

ESCARABAT DE LA PATATA (*Leptinotarsa decemlineata*)

Si s'observen postes d'ous i larves de diferents estadis de l'escarabat, es recomana efectuar tractaments amb algun dels productes següents: **Bacillus thuringiensis Var. Tenebrionis** (s'utilitzarà només en els primers estadis larvaris, donat que els tractaments a les larves dels últims estadis perden eficàcia). Es pot incrementar l'acció del **Bacillus thuringiensis** amb mescles de sucre al 0,50%. En tot cas, els tractaments es faran a la part final de l'horabaixa. Altres productes: **cipermetrín**, **fosmet**, **metil azinfos**.

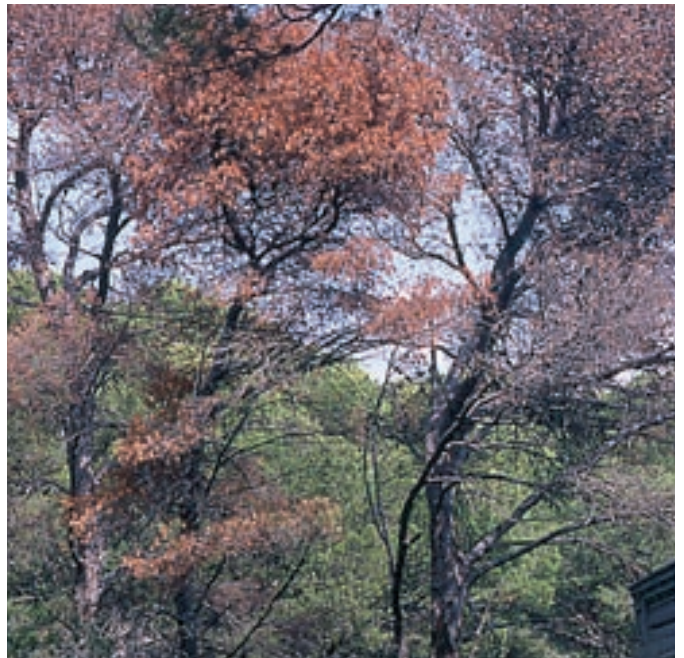

FORESTALS

Escolítids dels pins (*Tomicus piniperda*, *T. minor*, *T. destruens*, *Ips erosus*)

Des de fa uns mesos es van detectant pins morts que destaquen sobre la massa verda dels boscs. Aquests pins estan colonitzats per una sèrie de petits coleòpters que perforen l'escorça del pi (provocant unes exsudacions típiques de reina) i fan galeries a la zona subcortical del tronc que poden provocar la mort de l'arbre, donat que poden provocar l'aturament del moviment de la reina.

A l'inici del seu atac el pi reacciona, si pot, negant la galeria de posta dels seus ous; posteriorment les larves que neixen excaven galeries perpendiculars a la galeria de posta; quan han completat el seu desenvolupament, surten els adults per uns altres

forats fets a l'escorça. Aquest cicle dura uns tres mesos. Posteriorment, els esmentats adults que surten s'alimenten dels brancons del pi, fent-se forts i madurs sexualment.

Aquests coleòpters tenen preferència pels arbres debilitats per qualsevol causa. Actualment, estan fent les galeries d'aparellament per la qual cosa en els redols afectats, s'observa un grumoll fresc de reina; —a hores d'ara—, s'hauria d'actuar selvàticament i fitosanitàriament, per tal de controlar els focus i/o prevenir problemes futurs:

1. Fer podes, esporgades, aclarides, etc. ... racionals.
2. Neteja del bosc.
3. Respectar les densitats dels ecotips arboris i herbacis existents, en funció de la riquesa i fertilitat edàfica i climàtica.
4. Eliminar troncs i branques de més de 6 cm. de diàmetre, i tallar els arbres amb un grau important d'atac o morts, eliminant l'escorça i tractant-los químicament abans que els insectes els abandonin.

- Col·locació de punts esquers. És a dir, tallar dues dotzenes de branques de 10 cm de diàmetre i 1,5 m de longitud, posant-les en un munt per tal de atreure els adults, per a després, una vegada fetes les postes i abans de sortir els nous adults cremar-les.
- Tenir cura amb les obres dins dels boscs, tractant químicament si és fa necessari els arbres que es debilitin.
- Vigilar i tractar les voreres de les zones boscoses cremades.
- La lluita química convencional es problemàtica però es pot aplicar. Com a mínim es necessiten dos o tres tractaments en el moment que els adults es dirigeixen als brancons de l'arbre, és a dir a la tardor i a la primavera.
- Als pins singulars o en redols localitzats d'interès es poden fer tractaments químics preventius amb alfacipermetrín, deltametrín o fenitroton.

FRUITERS I ORNAMENTALS

FOC BACTERIÀ (*Erwinia amylovora*)

El foc bacterià és una malaltia produïda per un bacteri que afecta a les plantes de la família de les rosàcies: **pomeres, pereres, codonyers, nesprers i moltes ornamentals** (*Cotoneaster, Pyracantha, Stranvaesia, Crataegus, Sorbus*).

Aquesta malaltia encara no s'ha detectat a les Illes, per tant, és del màxim interès evitar la seva introducció.

El bacteri penetra en la planta freqüentment per les flors i brots joves, per la qual cosa és a aquestes zones on s'observen els primers símptomes. Les inflorescències s'obscurixen i mustien quedant a la planta; el calze i la poncella de les flors s'ennegreixen, els petits fruits queden momificats, s'observen taques amb voreres olioses i gotes d'exsudats; quan es tracta de brots, s'observen les fulles cremades amb aspecte encartonat que romanen penjades fortament a l'arbre.

Què fer si es sospita d'un possible focus de la malaltia?

És difícil per a un particular diagnosticar-la, per la qual cosa recomanem en cas de sospitar d'un possible focus de foc bacterià, avisau immediatament a la Secció de Sanitat Vegetal – Tel.: 971.176100.

Independentment d'aquestes accions, és imprescindible exigir sempre el *Passaport Fitosanitari* ZP de tots els vivers que comercialitzin plantes importades o adquirides en el territori espanyol, i no introduir a les Illes material vegetal recol·lectat directament del camp, màxim si aquestes pràctiques es duen a terme en zones on ja existeix el foc bacterià

VINYA

CENDRADA/OÍDIUM (*Uncinula necator*)

A les varietats sensibles a la cendra (Cabernet Sauvignon, Chardonnay, Moll, etc...) convé fer tractaments preventius amb **sofre en pols**. També podeu emprar **sofre blau**.

Altres matèries actives recomanades es poden consultar en el quadre següent:

Matèria activa	NOM - casa comercial	Toxicitat	P S (dies)
Ciproconazol	ATEMI-Sandoz	Baixa-A-A-B	14/28
Ciproconazol			
+ sofre	BIALLOR-Cyanamid	Baixa-A-A-B	14/28
Diniconazol	SUMI-OCHO-C.Q.Massó	Baixa-A-A-B	7/21
Dinocap	DIVERSOS – diverses	Xn-A-C-B	7/21
Fenarimol	RUBIGAN-DowElanco	Baixa-A-C-A	7/28
Flusilazol	NUSTAR-Du-Pont	Xn-A-B-B	7/14
Hexaconazol	RECIF-Zeneca	Xi-A-A-B	14
Miclobutanil	SYSTHANE-Rhône Poulenc	Xi-A-A-A	21
Nuarimol	CIDOREL-Cyanamid	Xi-A-B	15
	TRIDAL-DowElanco	Xi-A-B	15
Penconazol	TOPAS-Ciba	Xn-A-A-B	14
Permanganat			
potàssic	PERMANGANATO-Agrodan	Xn-A-A	10
Pirifenox	DORADO-KenoGard	Xn-A-A-A	15/45
Tebuconazol	FOLICUR-Bayer	Xn-A-A-B	21
Tetraconazol	DOMARK-Sipcam Inagra	Xn-A-A-B	14
Triadimenol	BAYFIDAN-Bayer	Xi-A-A	14/21
Azoxystrobin	QUADRIS-Syngenta	Xi-0-0-A	21
Kresoxim-metil	STROBY-Basf	Xi-0-0-A	35

AMETLLERS

XINXES (*Monostira unicostata*)

S'observa la presència de les primeres fulles amb atac de "poll", encara que no revesteixen gaire importància. Vigila la planta-cions.

GOVERN DE LES ILLES BALEARS
Conselleria d'Agricultura i Pesca
Direcció General d'Agricultura

Palma de Mallorca, 28 de maig de 2001.
Dipòsit Legal: PM 515 - 1985